

<https://doi.org/10.59444/uz.9788378425717.pp.179-195>

Dominika Poroszevska

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

STRUKTURALNE WYRÓŻNIKI PODKASTU JOANNY OKUNIEWSKIEJ JA I MOJE PRZYJACIÓŁKI IDIOTKI

Podkast jako gatunek medialny

W 2004 roku dziennikarz BBC, Ben Hammersley, użył terminu *podcasting*, który jest neologizmem składającym się z: *pod* (od *iPoda*, popularnego odtwarzacza MP3) i *cast* (od ang. *broadcast* – transmisja). Początkowo podcasting miał na celu poszerzenie oferty stacji radiowych poprzez darmowe udostępnianie fragmentów ich audycji na stronach internetowych¹. Formą internetowej publikacji stał się podkast, który przez Paula Levinsona został zdefiniowany jako program dźwiękowy lub audiowizualny, dostępny bezpłatnie w sieci, cechujący się oryginalnością i swobodą twórczą². Podobnie podaje Grażyna Stachyra, że podkast to: „audycja zapisana w formie komputerowego pliku dźwiękowego, którą można ściągnąć z Internetu, skopiować i odsłuchać na przenośnym urządzeniu do odtwarzania muzyki. To alternatywa albo rozwinięcie tradycyjnego radia”³. Badaczka łączy podkast z radiem i uznaje go za praktykę radiogeniczną. Cechą spójną radia i podkastu jest to, że obie formy są „konsumowane w samotności” – co wskazuje, że w swojej naturze mogą być linearne. Oznacza to, że można ich słuchać „na żywo”, ale również można je odbierać tak, jakby były „na żywo”. Radio jest medium intymnym, więc zgodnie z tym założeniem należy uznać, że podkast oferuje odbiorcy hiperintymność⁴.

¹ G. Stachyra, *Podcasting jako technologia audio. Perspektywy rozwoju*, „Studia Medioznawcze” 2017, nr 1, s. 30.

² P. Levinson, *Nowe nowe media*, Kraków 2010, s. 237.

³ G. Stachyra, *Podcasting w perspektywie specyfiki produkcji radiowej*, „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna” 2016, t. 4, nr 12, s. 74.

⁴ *Ibidem*, s. 76-77.

Medioznawca Lucian Balanuta pisze, że wraz z dynamicznym rozwojem podcastu, jako swoistej formy medialnej, ciągłym przemianom podlegał również sposób jego rozumienia i definiowania. Podkreśla, że obecnie konieczne jest nowe spojrzenie na podcast, który zazwyczaj jest traktowany jako forma ściśle związana z radiem⁵. Nowsze podejście do podcastu prezentuje Tzili Sharon, która zwraca uwagę na trzy główne sposoby definiowania podcastu jako: 1. medium, 2. produkt praktyk kulturowych, 3. gatunek. Podcast jako medium może być ogólnie rozumiany jako mechanizm dostarczania treści do odbiorców, co znajduje odzwierciedlenie w definicjach, które ujmują podcasting jako technologię wykorzystywaną do dystrybucji, odbioru i słuchania treści dźwiękowych na żądanie. Ujęcie podcastu jako produktu praktyk kulturowych ściśle wiąże się z jego percepcją jako zjawiska, które nie tylko kształtuje nowe gatunki medialne, ale także otwiera nowe możliwości dla osób nieposiadających wcześniejszego doświadczenia w nadawaniu treści. To podejście podkreśla powiązanie podcastów z rozwojem nowych praktyk medialnych oraz zwraca uwagę na sposób, w jaki odbiorcy konsumują i angażują się w słuchanie podcastów. Istotnym aspektem jest możliwość personalizacji treści, która stawia słuchacza w pozycji kontrolującej⁶.

Kolejne ujęcie, które traktuje podcast jako gatunek, formę o określonej estetyce (*aesthetic form*), zakłada, że obejmuje on charakterystyczny zestaw cech gatunków audio, zawierających powtarzające się schematy strukturalne osadzone w ustalonych praktykach dyskursywnych. Sharon zauważa, że obecnie trudno jest ustalić jednoznaczne ramy gatunkowe dla podcastów, ponieważ podcasty poszerzają zakres gatunków audio i umożliwiają nowe formy twórczej ekspresji. W przeciwieństwie do tradycyjnych mediów, które są związane z własnymi ograniczeniami i schematami, podcasty stanowią formę, dzięki której twórcy mogą eksperymentować i wyrażać się w sposób bardziej elastyczny i nieograniczony⁷. Joanna Bachura-Wojtasik uważa, że podcast to nowa forma mediów, która wykorzystuje znane konwencje stylistyczne, charakterystyczne dla innych gatunków⁸. Ze względu na publiczny charakter podcastu, możliwość odtwarzania, dostępność i multimedialność podcast można uważać za kształtujący się gatunek medialny, mając przy tym na uwadze, że obecne gatunki medialne wyróżniają się płynnymi granicami, mogą się ze sobą mieszać oraz wzajemnie na siebie nakładać⁹.

⁵ L. Balanuta, *Podcast – Towards an Inclusive Definition*, „Acta Universitatis Danubius. Communicatio”, 2021, nr 2, s. 31-41.

⁶ T. Sharon, *Peeling the pod: towards a research agenda for podcast studies*, „Annals of the International Communication Association” 2023, t. 47, nr 3, s. 326-328.

⁷ *Ibidem*, s. 326-335.

⁸ J. Bachura-Wojtasik, *New communication practices on the radio and in the audiosphere*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Polonica”, 2017, nr 43(5), s. 62.

⁹ M. Ślawska, *Typologie gatunków medialnych – przegląd stanowisk*, „Forum Lingwistyczne” 2017, nr 4, s. 16.

Przyjmuję, że podkast jest autonomicznym gatunkiem medialnym o multimodalnym charakterze¹⁰, realizującym się głównie w formie dźwiękowej, audialnej (m.in. werbalnej) lub audialno-wizualnej. Podkasty mają charakter seryjny, co oznacza, że są złożone z serii odrębnych, opublikowanych odcinków.

Uznanie podkastu za gatunek medialny pozwala na przyjęcie określonej perspektywy badawczej, która umożliwia wykorzystanie metod badań z obszarów mediolingwistyki, genologii lingwistycznej i genologii medialnej. Według Małgorzaty Lisowskiej-Magdziarz gatunek medialny należy postrzegać jako rodzaj kodu (makrokodu), który integruje wszelkie subkody treściowe i formalne na różnych poziomach. Te subkody mogą wynikać zarówno z pragmatyki działania mediów, jak i mieć charakter społeczny i kulturowy¹¹. Specyfika gatunku internetowego kształtuje się w wyniku interakcji pomiędzy użytkownikami a samym medium. Monika Górską-Olesińską zauważa, że użytkownicy wprowadzają zmiany w sposobach używania danego gatunku poprzez stosowanie nowych praktyk. Natomiast samo medium internetowe ma swoje własne strukturalne właściwości, które wpływają na sposób interakcji z nim użytkowników. Gatunki internetowe nie są tworzone w sposób zaplanowany, ale raczej wyłaniają się z powtarzających się sytuacji komunikacyjnych oraz wzorców ich użycia, które są powielane, a następnie modyfikowane w zależności od potrzeb i preferencji użytkowników. Co istotne, gatunki te mogą wzajemnie na siebie oddziaływać, co prowadzi do zapożyczania pewnych elementów z już istniejących gatunków¹². Na gruncie genologii Maria Wojtak traktuje gatunek jako model organizacji wypowiedzi, który staje się podstawą wyodrębnienia pojęcia wzorca gatunkowego, obejmującego cztery płaszczyzny: strukturę, pragmatykę, tematykę (aspekt poznawczy) oraz stylistykę¹³. Wykorzystanie tego sposobu opisu pokazuje, że o specyfice gatunków medialnych nie decyduje tylko forma ich realizacji, ale również kontekst występowania¹⁴. W koncepcji M. Wojtak wzorzec gatunkowy nie jest postrzegany ani jako trwały, stały byt, ani jako miara doskonałości indywidualnych dokonań. Oznacza to, że ze względu na dynamikę procesów komunikacyjnych oraz zmienność społeczno-kulturowego kontekstu, w którym gatunki funkcjonują, wzorzec

¹⁰ Zob. M. Lisowska-Magdziarz, *Badanie wielomodalnych przekazów w mediach masowych*, [w:] *Metody badań medioznawczych i ich zastosowanie*, red. A. Szymańska, M. Lisowska-Magdziarz, A. Hess, Kraków 2018, s. 151; I. Loewe, *Status, historia, ludzie i organizacje polskiej mediolingwistyki*, „*Studia Medioznawcze*” 2022, nr 1, s. 1106.

¹¹ A. Kalisz, E. Szkudlarek-Śmiechowicz, A. Walecka-Rynduch, *Gatunek medialny*, [w:] *Encyklopedia mediolingwistyki*, red. I. Loewe, Kraków 2023, s. 165.

¹² Cyt. za M. Górską-Olesińską, *Słowo w sieci. Elektroniczne dyskursy*, Opole 2009, s. 52. Por. także A. Kalisz, E. Szkudlarek-Śmiechowicz, A. Walecka-Rynduch, *Gatunek medialny*, [w:] *Encyklopedia mediolingwistyki*, red. I. Loewe, Kraków 2023, s. 187-188.

¹³ M. Wojtak, *Wprowadzenie do genologii*, Lublin 2019, s. 115.

¹⁴ D. Kępa-Figura, M. Ślawska, *Koncepcje Marii Wojtak – perspektywa mediolingwistyczna*, „*Studia Medioznawcze*” 2023, nr 1, t. 23, s. 7.

gatunkowy może ulegać zmianom i przekształceniom¹⁵. Grzegorz Ptaszek zwraca uwagę na to, że wykorzystywanie kategorii gatunku medialnego pozwala „na uwzględnienie w genologicznych analizach tych wypowiedzi, które właśnie nie są tworzone przez dziennikarzy, lecz są wytworem szeroko rozumianego przemysłu medialnego”¹⁶.

Materiał badawczy

Joanna Okuniewska jest twórczynią trzech popularnych autorskich podcastów: *Tu Okuniewska*, *Ja i moje przyjaciółki idiotki* oraz *Matka matce*. Podcasty Okuniewskiej od momentu ich powstania utrzymują się w czołówce rankingów popularności podcastów na platformach streamingowych Spotify i Apple Podcasts. Całkowita liczba odsłuchań na wszystkich platformach podcastowych przekracza 20 milionów. Joanna Okuniewska w 2020 roku wydała również książkę pod tytułem *Ja i moje przyjaciółki idiotki*, która stanowi kontynuację oraz uzupełnienie treści prezentowanych w podkaście¹⁷. Materiałem badawczym są wybrane odcinki podcastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki*, który był publikowany od lutego 2019 roku do kwietnia 2022 roku¹⁸. Wszystkie odcinki podcastu są zmieszczane na kanale *TuOkuniewska* w serwisie YouTube oraz w serwisach: Spotify, Apple Podcasts, Spreaker, Podtail oraz Podbean. W serwisie Spotify podcast jest zaliczany do kategorii *komedia, zdrowie, osobiste historie*¹⁹.

Popularność podcastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki* potwierdza fakt, że po ponad roku niepublikowania nowych odcinków podcast zajmował w 2023 roku 42. miejsce w rankingu popularności podcastów na platformie Spotify oraz 52. miejsce w rankingu popularności na platformie Apple²⁰. Utrzymująca się popularność omawianego podcastu świadczy o zdolności nadawcy do tworzenia wyjątkowych, atrakcyjnych dla odbiorców treści. Opinie słuchaczy na portalu Chartable potwierdzają, że podcast jest doceniany i cieszy się dużym zainteresowaniem, co pozwala mu na utrzymywanie się w czołówce popularności na rynku podcastowym. Przykładowe opinie odbiorców są następujące:

Okuniewska wrzuca odcinek o spotkaniach z ex właśnie, gdy jadę spotkać się z moim ex. Wróżka. Dzięki Asia, akurat muszę się z nim zobaczyć, bo wręcza mi odpis aktu małżeństwa, że-bym mogła wreszcie złożyć pozew, ale miło posłuchać, że inni też mają dramy i nie jestem sama²¹.

¹⁵ G. Ptaszek, *Wkład Profesor Marii Wojtak w rozwój genologii medialnej*, [w:] *Współczesne media. Gatunki w mediach. Prace dedykowane Profesor Marii Wojtak*, t. 1: *Zagadnienia teoretyczne. Gatunki w mediach drukowanych*, red. I. Hoffman, D. Kępa-Figura, Lublin 2017, s. 32.

¹⁶ *Ibidem*, s. 27-28.

¹⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Joanna_Okuniewska [dostęp 5.04.2024].

¹⁸ Dane na dzień 5.04.2024.

¹⁹ <https://open.spotify.com/show/3cYod4zhf76UzaA7vKnMGJ> [dostęp 5.04.2024].

²⁰ <https://infocraft.pl/najpopularniejsze-podcasty-w-polsce-2023/> [dostęp 5.04.2024].

²¹ <https://chartable.com/podcasts/ja-i-moje-przyjaciolki-idiotki/reviews/WyToNrl6> [dostęp 5.04.2024].

Najlepszy pod słońcem podcast mówiący o tym, że idiotkowanie jest nierozłączną częścią naszego życia i o tym, że każdy popełnia błędy, że każdy chce kochać i być kochanym²².

Laska, która w zabawny sposób wyśmiewa porażki związkowe. Sarkastyczne poczucie humoru i cięte riposty przypadają do gustu każdej prawdziwej idiotce. Jestem jedną z nich;) Okuniewska to dziewczyna, z którą każdy chciałby się zaprzyjaźnić²³.

Strukturalne wyróżniki podkastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki*

Maria Wojtak²⁴ podaje, że wzorce gatunkowe formują się i utrwalają poprzez konwencje, związane są z naśladowaniem zachowań komunikacyjnych, ich modyfikowaniem oraz wprowadzaniem nowych schematów, co jest szczególnie istotne przy nowo kształtującej się formie komunikacyjnej. O specyfice podkastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki* decyduje swoista organizacja wszystkich jego komponentów, obejmujących zarówno aspekt strukturalny, poznawczy, pragmatyczny, jak i stylistyczny. W kontekście przedstawionej problematyki ciekawym zagadnieniem jest aspekt strukturalny, czyli model kompozycyjny, który wyznaczany jest przez ramę tekstu, wraz z jego początkiem i zakończeniem, a także podział na składniki strukturalne (segmenty) oraz relacje między nimi. Analiza struktury pozwala również na ocenę schematyczności, czyli stopnia, w jakim tekst podąża za ustalonymi wzorcami gatunkowymi. W tym kontekście równie istotna jest analiza sygnałów gatunkowych, która pozwala wstępnie zidentyfikować reprezentowany przez tekst gatunek²⁵. W badaniu gatunku można przyjąć dodatkowo podejście estetyczne, rytualne lub ideologiczne, w zależności od tego, czy bada się poziom wypowiedzi (tekstu), udział nadawcy czy odbiorcy. W podejściu estetycznym uwzględnia się kryteria formalne i estetyczne, odnoszące się do budowy wypowiedzi. Badacze reprezentujący estetyczne podejście identyfikują w analizowanych programach charakterystyczne cechy tekstualne danego gatunku²⁶. Te cechy wiążą w analizie z aspektem strukturalnym badanych wypowiedzi medialnych. Celem artykułu jest wstępna charakterystyka wyróżników aspektu strukturalnego podkastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki* ze względu na zastosowane w podkaście oryginalne rozwiązania, będące realizacją podstawowych cech kształtującego się wzorca gatunkowego, decydujące również o jego estetyce. Przedstawiona analiza aspektu strukturalnego podkastu

²² <https://chartable.com/podcasts/ja-i-moje-przyjaciolki-idiotki/reviews/RqTkXQB9> [dostęp 5.04.2024].

²³ <https://chartable.com/podcasts/ja-i-moje-przyjaciolki-idiotki/reviews/pXTGj2O9> [dostęp 5.04.2024].

²⁴ M. Wojtak, *op. cit.*, s. 115.

²⁵ *Eadem*, *Od tekstu do gatunku. Genologiczna analiza konkretnej wypowiedzi prasowej*, [w:] *Tekst, Dyskurs, Komunikacja. Podejścia teoretyczne, analityczne i kontrastywne*, red. A. Buk, A. Mac, A. Hanus, D. Miller, I. Szwed, M. Smykała, Rzeszów 2020, s. 99.

²⁶ M. Wawer, *Gatunki, formaty w pejzażu telewizyjnym. Jak badać współczesną telewizję?*, Kraków 2020, s. 35-26.

poświęcona jest omówieniu elementów kompozycyjnych wybranych odcinków, które decydują o ich specyfice.

Urszula Doliwa, Aleksandra Chyczewska, Filip Grobelski i Radosław Łatacz zwracają uwagę na istotne elementy strukturalne podcastów, takie jak: liczba odcinków, częstotliwość publikowania, czas ich trwania, forma nagrania (audio, wideo) oraz wykorzystanie materiałów dźwiękowych²⁷. Omawiany podcast składa się z jednej serii liczącej 56 odcinków, które były publikowane nieregularnie (jeden bądź dwa odcinki w miesiącu) w formie nagrań audio. Średni czas trwania odcinka wynosi około 30 minut, najkrótszy odcinek trwa 16 minut²⁸, a najdłuższy 51 minut²⁹.

Omawiany podcast ma formę audialną (głównie werbalną), nie występuje w nim specjalna ścieżka dźwiękowa, a nadawca wykorzystuje linię melodyczną jedynie jako tło podczas recytowania tekstu piosenki, o czym będzie jeszcze mowa. Istotne jest zwrócenie uwagi na to, że w sferze dźwiękowej podcastu (sonosferze), oprócz elementów muzycznych, istotny jest głosowy komponent przekazu, cechujący się dużym stopniem modulacji, zmianami tempa i intonacji, środkami wyrażania emocji (np. zdziwienie, radość itd.), specyficzną artykulacją niektórych połączeń głoskowych oraz wyrazistą barwą głosu. Ten komponent podcastu doskonale współgra z jego funkcjami i tematyką. Kreuje on obraz nadawcy jako osoby ekstrawertycznej, towarzyskiej, mającej wielu przyjaciół, odczuwającej potrzebę rozmów z ludźmi, mówiącej głośno, ekspresywnie i bez przerwy³⁰ – co stanowi dodatkowy atut tego podcastu.

W serwisie Spotify analizowany podcast jest wyposażony w sygnały gatunkowe, które pozwalają go rozpoznać jako określoną formę komunikacyjną. Jest opatrzony elementami wizualnymi, czyli różowym banerem (paskiem), na którym znajduje się logo identyfikujące podcast, towarzyszące również każdemu odcinkowi. Jest to grafika spójna pod względem estetycznym z przyjętą w podcastach konwencją naiwnego mówienia o niefortunnie ulokowanych uczuciach, utrzymana w różowej kolorystyce, z podobizną Okuniewskiej w różowych okularach ze słuchawką telefonu przy uchu, na której znajduje się również tytuł podcastu. Obok widnieje nazwa *Podcast*, która określa cykl odcinków pod względem gatunkowym, tytuł: *Ja i moje przyjaciółki idiotki* oraz identyfikująca autorkę nazwa użytkownika: *Tu Okuniewska*. Te elementy graficzne są istotne jedynie w chwili wyszukiwania i włączania podcastu, następnie odbiorcy

²⁷ U. Doliwa, A. Chyczewska, F. Grobelski, R. Łatacz, *Podcasting w Polsce – próba analizy zjawiska*, „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna” 2020, t. 1, nr 15, s. 46.

²⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=K8leH8Ymw1M> [dostęp 6.04.2024]. Na portalu Spotify jako najkrótszy odcinek należałoby zaliczyć *Kim są idiotki?* trwający ponad 5 minut, który był zapowiedzią podcastu.

²⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=uV6REru5cHU&t=1282s> [dostęp 6.04.2024].

³⁰ S. Oziemski, *Reaktywność jako właściwość temperamentalna a akustyczne cechy fali dźwięku mowy*, „Studia Psychologica” 2002, nr 3, s. 41-51.

zazwyczaj przechodzą na odbiór słuchowy (pomijają wizualny aspekt podkastu). Pod banerem umieszczony jest opis podkastu o paratekstowym charakterze: *Złamane serca, miłosne rozczarowania i historie bez happy-endu. Czyli historie Twoje i innych mądrych dziewczyn, które miały odwagę się głupio zakochać, a teraz umieją się z tego śmiać*³¹. Do głównych zadań paratekstu – jak podaje I. Loewe – należy zaprezentowanie tekstu właściwego i zachęcenie odbiorców do zapoznania się z nim, pozostawiając mu dodatkowo możliwość samodzielnej interpretacji³². Wyznacza on zakres treściowy podkastu, koncentrujący się na tematach związanych z relacjami miłosnymi (*złamane serca, miłosne rozczarowania i historie bez happy-endu*), adresując go głównie do dziewczyn (*historie Twoje i innych mądrych dziewczyn*), co sugeruje, że zawartość podkastu będzie skupiała się na osobistych narracjach kobiet.

Analiza sygnałów gatunkowych w kontekście struktury podkastu obejmuje jego zewnętrzne składniki, do których zalicza się jego tytuł nadrzędny oraz wspomniany powyżej opis podkastu. Jednak równie istotne jest pokazanie, że nadawca podkastu świadomie podkreśla i identyfikuje jego charakter gatunkowy, co pokazuje fragment pięciominutowego odcinka *Kim są idiotki?*³³, który pełni wyraźną funkcję paratekstową, stanowiąc zapowiedź tematyki, celu i organizacji całego podkastu:

Tu Okuniewska, a to nowy podkast *Ja i moje przyjaciółki idiotki*. [...] I ta forma podkastu, która przyszła mi do głowy no niedawno dopiero jest chyba najlepszą opcją z możliwych, bo po pierwsze, to wszystko wyszło z rozmowy i było tak, że siedziałam z koleżankami w Trzech Kolorach, w takiej knajpie, która już nie istnieje i opowiadałam im historię mojego rozstania [...]. I chciałabym, żeby każda słuchająca tego podkastu osoba była dumna z bycia tą idiotką, żeby podchodziła do tego z dystansem i żebyśmy się w końcu przestali i przestali, bo bycie idiotką nie ma plci, żebyśmy się przestali wstydić, że mamy odwagę w dzisiejszych czasach się zakochać [...].

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Kim są idiotki?, 0:00-4:58

Objawia się to również przez jasne wskazanie na to w treściach odcinków, między innymi poprzez wskazanie na formę podkastu (np. *Jeżeli odkochywanie się w ludziach, było proste, no to by w ogóle przecież nie było tego podkastu; Dziś będzie odcinek zapraszający do dyskusji. To znaczy, że ja mam nadzieję, że on po prostu was, was zmusi do dyskusji tam ze sobą samym i w głowie. Bo w podkastach trochę ciężko jest dyskutować*) lub podkreślenie sensu i wartości tworzenia go (np. *przypomnijmy sobie może intencje, z jaką ja w ogóle robię ten podkast. W sumie, robimy go razem; i ten podkast Ja i moje przyjaciółki idiotki to jest pomnik, który stawiam wraz z moimi przyjaciółkami, wszystkim innym przyjaciółkom i ich przyjaciółkom i ich przyjaciółom*).

³¹ <https://open.spotify.com/show/3cYod4zhf76UzaA7vKnMGJ> [dostęp 5.04.2024].

³² W ujęciu I. Loewe paratekstem jest „tekst, który eskortuje tekst właściwy, bazę, tekst pełny, wytwór działalności człowieka, często wielokodowy, w którym jednak udział ma kod werbalny”. I. Loewe, *Gatunki paratekstowe w komunikacji medialnej*, Katowice 2007, s. 23.

³³ Opublikowany w lutym 2019 r. przed pierwszym odcinkiem podkastu.

Podstawowym identyfikującym elementem strukturalnym podcastów są tytuły (tytuł nadrzędny oraz tytuły odcinków) będące istotną, początkową i graficzną częścią każdej publikacji, pełniącą różnorodne funkcje. Powinny być zwięzłe, interesujące, dokładne i treściwe, a przy tym zgodne z charakterem środka przekazu, w jakim się ukazują³⁴. Tytuł pełni funkcję nominatywną (nazywając tekst), deskryptywną (streszczając jego treść) oraz pragmatyczną (mającą na celu oddziaływanie na odbiorcę)³⁵. Zewnętrznym składnikiem każdego podcastu jest tytuł nadrzędny całej serii: *Ja i moje przyjaciółki idiotki*, który charakteryzuje się prostą strukturą, znaczeniową wyrazistością, a także pragmatyczną funkcją przyciągania uwagi odbiorców. Użycie zaimka osobowego *ja* wyraźnie wskazuje, że nadawca będzie „obecny” w podkaście, w którym będzie mówić o sobie oraz o przyjaciółkach, czyli o „kobietach, z którymi łączy kogoś uczucie przyjaźni”³⁶. Z kolei przyjaźń oznacza „bliskie, serdeczne stosunki z kimś oparte na wzajemnej życzliwości i zaufaniu; też: życzliwość, serdeczność okazywana komuś”³⁷, co pokazuje, że nadawca dzięki tytułowi stara się wykreować społeczność *przyjaciółek idiotek*. Istotne znaczenie w tytule odgrywa leksem *idiotka*, który w kontekście omawianego podcastu jest przekształcony semantycznie i oznacza „osobę otwartą na miłość, naiwnie wierzącą w miłość, mimo wcześniej przeżytego rozczarowania; osobę, która chce bardzo kogoś kochać”.

Tytuły odcinków podcastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki* są równoważnikami zdań, które w oryginalny, zaskakujący sposób sygnalizują temat odcinka i zachęcają do odsłuchania. Można je podzielić na dwie główne kategorie znaczeniowe:

- a) tytuły odnoszące się do osób: *Kim są idiotki?*; *Typ wychowywany przez wilki*; *Typ zapominalski*; *Typ toksyna*; *Typ ze skrzyconym kręgosłupem *1**; *Typ ze skrzyconym kręgosłupem *2**; *Wirek świrek*; *Typ zaginiony*; *Typ krokodyl*; *Typ otwarty*; *Typ pokemon 1/2*; *Typ pokemon 2/2 – rozmowa z Justyną Mazur*; *Dżepetto*; *Typ gniazdownik*; *Maminsynek*; *Typ bumerang*; *Typ Osa*; *Typ zazdrosny*; *Typ uzależniony*; *Typ Niemowlarz*; *Typ Starszy*; *Typ Sknera*; *Typ niedostępny*; *Typ Świerszcz*; *Typ kret – odcinek specjalny*; *WOŚP – Typ zagraniczny*; *WOŚP: Typ przywiązany*;
- b) tytuły odnoszące się do relacji: *O dawaniu się robić*; *Sztuka pisania wymówek i wiarygodnych usprawiedliwień*; *Instagramowe sytuacje*; *Idiotkowanie bez zobowiązań*; *Związki zawodowe*; *EXhumacja*; *Idiotkowy rachunek sumienia*; *Sylwestrowe idiotkowanie*; *Na odległość*; *Z desperacji*; *Festiwal drugich szans*; *Lichy fundament*; *RPP – Rozstaniowa Pierwsza Pomoc*; *Friendzone*; *Mól z tapczanu*; *Odrobaczenie*; *Pandemiczne Randki*; *Pierwsze miłości*; *Zemsta*; *Fatalne rozstania*; *Pod tęczową*

³⁴ M. Ślowska, *Tytuł, najmniejszy tekst prasowy*, „Rocznik Prasoznawczy” 2008, R. 2, s. 125.

³⁵ L. Olszański, *Media i dziennikarstwo internetowe*, Warszawa 2012, s. 176.

³⁶ <https://sjp.pwn.pl/slowniki/przyjaciolka.html> [dostęp 7.04.2024].

³⁷ <https://sjp.pwn.pl/sjp/przyjazn;2512094.html> [dostęp 7.04.2024].

flagą; Durex: Miłość Przyjacielska; Durex: Szukając zieleńszej trawy; Durex: Zabawy i zabawki; LELO: Dzień Niepodległości; Zakończenie: Happy End.

Swoistość tytułów tego podkastu polega na zawieraniu pewnych określeń względem osób lub relacji. Pierwsza kategoria tytułów odnosi się do typów osób, które wyróżniają się określoną osobowością i szczególnymi cechami charakteru. W przypadku drugiej kategorii tytułów istotne jest odsłuchanie całego odcinka, by w dokładny sposób zrozumieć, co autorka ma na myśli.

Poszczególne odcinki podkastów są opatrzone osobnymi opisami paratekstowymi, które są zamieszczane zarówno na portalach streamingowych, jak i w serwisie YouTube. Opisy analizowanych odcinków podkastu wyróżniają się niekonwencjonalnością, zaskakującymi analogiami i zróżnicowaniem tematycznym, co ma na celu przyciągnięcie uwagi słuchaczy i wywołanie zainteresowania tematyką, przykładowo:

Dziś o robieniu z siebie ofiary, wchodzeniu innym na głowę i wywieraniu w nas poczucia winy, czyli po prostu o typach wychowywanych przez wilki.

Opis odcinka *Typ wychowywany przez wilki* podkastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki* w serwisie YouTube³⁸.

Dziś odcinek o toksynach, na które nie działają żadne detoksy, poza transfuzją pozytywnej energii, transplantacją godności i wsparcia przyjaciół. Czyli o miłosnych toksynach.

Bezpłatny numer 116-133 to numer telefonu zaufania, pod którym możecie szukać pomocy, gdy doświadczyacie przemocy psychicznej, fizycznej bądź jesteście w kryzysie i potrzebne Wam wsparcie.

Opis odcinka *Typ toksyna* podkastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki* w serwisie YouTube³⁹.

Organizacja głównych elementów struktury podkastu zasadniczo nie różni się od podstawowego układu kompozycyjnego audycji radiowych, której „budowa zależna jest na ogół od ramówki przyjętej przez wydawcę i nadawcę, a więc osoby decydujące o charakterze całej stacji radiowej”⁴⁰. W przypadku podkastu to nadawca jest osobą decydującą o tym, jakie będzie zawierać segmenty strukturalne i jaki będzie ich układ. Marek Jeziński do kompozycyjnego schematu audycji radiowych zalicza: początek, charakterystyczny dla danej audycji, czyli przykładowo dżingiel oraz powitanie słuchaczy zazwyczaj o jednolitej postaci; rozwinięcie audycji, które obejmuje improwizowane na bieżąco prezentacje czy rozmowy oraz zakończenie, czyli słowa kierowane do słuchaczy na końcu programu⁴¹. Podobny, trójdzielny schemat kompozycyjny cechuje analizowany podkast.

³⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=h4GMMUhc1Ik> [dostęp 5.04.2024].

³⁹ https://www.youtube.com/watch?v=u_JYpHo69js [dostęp 5.04.2024].

⁴⁰ M. Jeziński, *Autorska audycja radiowa jako forma rytuału*, „Athenaeum Polskie Studia Politolologiczne” 2014, nr 53, s. 147.

⁴¹ *Ibidem*, s. 147-148.

Istotnymi segmentami podcastu, stanowiącymi jego swoistą ramę są części początkowe i końcowe. Nadawca w tych segmentach strukturalnych nawiązuje i podtrzymuje relacje z słuchaczami, są one kluczowe pod względem pragmatycznym, ponieważ pełnią ważną rolę w przyciąganiu uwagi słuchaczy i zachęceniu do wysłuchania całego odcinka oraz utrzymania ich zainteresowania na przyszłość.

Podkast *Ja i moje przyjaciółki idiotki* otwiera kilkudzaniowy mówiony wstęp, pozbawiony dodatkowych elementów dźwiękowych. Wstępy do omawianych odcinków charakteryzują się znaczną swobodą i nieszablonowością, nadawca rzadko powiela schematyczne zwroty, części inicjalne buduje w zależności od sytuacji komunikacyjnej. Niewiele odcinków rozpoczyna się formułicznie (*Pierwszy odcinek Idiotek; Trzeci odcinek Idiotek*), w innych przykładach otwarcia są dość zróżnicowane (*No nie, słuchajcie, jak mi pyrka świeczka. Zgaszę. O, już nie pyrka. Idiotki i idiotki męskie, bardzo się cieszę, że się znowu dzisiaj słyszymy. To już jest szósty odcinek tego podcastu; Dzień dobry! Jestem dumna, że ostatni odcinek tak daleko poszybował, bo no to już było prawie 30 tysięcy idiotek; Kochani, jak to jest właściwie możliwe, że nie było jeszcze takiego odcinka! To jest niepoważne z mojej strony, że w ogóle nie pomyślałam o tym wcześniej; Drogie idiotki damskie i drogie idiotki męskie. Przychodzę dzisiaj do Was z odcinkiem, który w sumie planowałam od dawna; Witam serdecznie drogie idiotki damskie i męskie; Ho, ho, ho, czy idiotki były w tym roku grzeczne?; Kochani, dziś będzie komedia. Będzie to odcinek pod tytułem Exhumacja*). W części z nich nadawca posługuje się żartobliwym zwrotem adresatywnym *drogie idiotki damskie i drogie idiotki męskie (idiotkowie męscy)*, charakterystycznym dla tego podcastu, łączonym często z powitaniem: *Witajcie, Dzień dobry*. We wstępach Okuniewska jest skoncentrowana na opowiadaniu o własnych emocjach i okolicznościach towarzyszących jej podczas nagrywania, co jest przejawem funkcji ekspresywnej języka zacieśniającej więzy z odbiorcami. Wielokrotnie używa bezpośrednich zwrotów fatycznych (np. *słuchajcie; opowiem wam; polecam wam*) mających na celu bliższe nawiązanie kontaktu z odbiorcami. Niekiedy pojawiają się odniesienia do tytułu odcinka oraz odwołania do poprzednich odcinków (np. *jestem bardzo w ogóle dumna, że pierwszy epizod miał takie dobre przyjęcie, no bo czuję się jakby przynajmniej dostał Oscara*). Nadawca świadomie przy tym wizualizuje przekaz, mówiąc w obrazowy, sugestywny sposób, przykładowo:

Pierwszy odcinek *Idiotek*. Słuchajcie, jestem tak zestresowana, że jakbym była na scenie teatru, stała i robiła piruet i już bym wiedziała, że było mi widać majtki wstydu i w „Super Expresie” jutro i na Pudelku będzie ogromne zbliżenie moich gaci albo tego, że mam, nie wiem, nieogoloną nogę, cokolwiek no i każdy by rzucał kamieniem, bo nikt przecież nie nosi, cielistych majtek albo nie ma czasem nieogolonych nóg. I tu was zdziwię albo was nie zdziwię, że są takie rzeczy, które mamy wszystkie i nie tylko my i faceci też i może nie gacie wstydu, ale no mają nieogolone nogi też.

Ja i moje przyjaciółki idiotki, O dawaniu się robić, 0:00-0:34

Witam po przerwie, siedzę przy tym mikrofonie w takich oparach czosnku, bo mi się z ogrodu słuchajcie, jakieś gówno załęgło, jakieś cholerstwo takie czerwone w drobne kropeczki takie pajęczki, co się w przedszkolu je tak obserwowało, jak chodzą po kamieniach i się bało, że one są czerwone i piją krew, a to jest nieprawda, bo te małe skurwysyny, po prostu, słuchajcie, niszczą mi kwiaty. No i więc, przeczytałam w Internecie, że no trzeba zrobić roztwór z czosnku i obsikać tym okno i doniczki kwiatów, i one się tego brzydzą podobno i przestają nas nawiedzać, także polecam wam tę metodę. Tylko trzeba to powtarzać, no, bo ten czosnek wietrzeje, wiadomo. Ale dzisiaj nie będę mówić o czerwonych niszczytelach, ale opowiem wam o innym osobniku, którego chyba też trzeba wytepić, ale wytepić ze swojego życia.

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Wirek świrek, 0:00-0:46

Na wstęp odcinka podkastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki* składa się powitanie (fakultatywnie), zapowiedź tematu odcinka (*Dziś usłyszymy o maminsynku; Dzisiaj będzie o typiarach i typach zapadających się pod ziemię; A dziś będzie coś zupełnie innego [...] A dzisiaj będzie typ pokemon*), krótkie wprowadzenie w tematykę, często humorystyczne. Następnie nadawca przechodzi do kolejnego, stałego segmentu, którym jest recytowany tekst piosenki nawiązującej tematycznie do odcinka, pełni on funkcję zapowiedzi poruszanych wątków. Autorka w odcinku *Kim są idiotki?* w następujący sposób przedstawia ideę użycia piosenek⁴²: *moja przyjaciółka idiotka to jest temat wielu piosenek [...] dlatego ten podkast ubierzemy w taką formę, że ja będę wam go zaczynać piosenką i będzie to mój popis recytatorski bardziej, a nie muzyczny*. Tekst piosenki bardzo dobrze wpisuje się jako rozwiązanie strukturalne w estetyczną konstrukcję podkastu jako wprowadzenie do segmentów zawierających historie o związkach o ironicznym charakterze, ujęte w konwencję zwierzeń.

Nadawca zapowiada segment, którym jest tekst piosenki, używając pewnej formuły, podkreślającej znaczenie tej części (np. *ale najpierw piosenka; uwaga! recytuję!; no więc posłuchajmy; zgodnie z tradycją; zachowajmy naszą tradycję, nasz rytuał i będzie to piosenka; ale najpierw, przecież już dobrze wiecie i ja też wiem, jest piosenka; Będzie o miłościach niespełnionych i o, o bliskości i o przyjaźni, ale najpierw będzie piosenka; o tym właśnie jest piosenka, no bo dzisiaj znów tradycyjnie przecież zaczniemy moją recytacją, bo nie jestem za dobra w śpiewaniu*), a następnie recytuje fragment wybranej piosenki, zazwyczaj kilka wersów. Recytacji towarzyszy linia melodyczna, jest to spokojny dźwięk, który nadaje rytm mówieniu. Całą tę strukturę (omówione segmenty) przedstawiam poniżej:

Drugi odcinek idiotek, ale nie zaczę go od razu no bo najpierw muszę wam powiedzieć, że jestem bardzo w ogóle dumna, że pierwszy epizod miał takie dobre przyjęcie. No bo czuję się, jakbym przynajmniej dostała Oscara, za najlepszą komedię, albo, albo komediodramat, bo tak właśnie się wszyscy czuliśmy, jak ktoś nas robił. [...] Ale najpierw, zgodnie z tradycją, będzie to piosenka, hymn idiotek i znowu to wyrecytuję i to jest w ogóle piosenka, którą ja kochałam,

⁴² Zazwyczaj jest to tłumaczenie tekstu piosenki. Przykładowe piosenki recytowane przez autorkę w odcinkach: Sam Smith *Stay With Me*, Fifth Harmony *Don't Say You Love Me*, Justin Bieber *Sorry*, Rihanna *Love On The Brain*.

będąc dzieckiem i ja oczywiście nie znałam wtedy angielskiego na tyle, żeby zrozumieć, jak głupia to jest na Boga piosenka. Ja to rozumiałam dopiero ostatnio. Bo w pracy, mój szef, przy gotowaniu lubi słuchać radia, które się nazywa Flashback, i ono powoduje flashbacki, bo zapętlą się bez przerwy absolutnie te same piosenki, stare z lat 90., i wczesnych naszych podstawówek i jak się wsłuchałam w tekst tego muzycznego koszmaru, no to uwaga, oto co usłyszałam:

Fala jest wysoka, ale ja się trzymam, będę twoim numerem jeden, nie jestem typem dziewczyny, która poddaje się tak łatwo, o nie. To nie to co robisz tak mnie dręczy i rani, ale to sposób, w jaki to robisz, rzeczy, które mi robisz, nie jestem typem dziewczyny, która poddaje się tak łatwo, każda dziewczyna chce, żebyś z nią był, ale ja poczekam na moją kolej.

No niesamowite jest z tym czekaniem.

Nie jestem typem dziewczyny, która poddaje się tak łatwo o nie.

Ale słuchajcie teraz, to jest moja ulubiona zwrotka i mam wylew jak, jak słyszę to:

Za każdym razem mam wrażenie, że ty dajesz mi w coś wierzyć, zawsze, gdy mam cię blisko siebie, wiem, że chcę, żeby tak było, wiedz, że zamierzam wykorzystać szansę teraz, sprawię, że to się jakoś stanie, i wiedz, że mogę znieść tę presję, zapłacę za to chwilami przyjemności⁴³.

Oj, dziewczyny z zespołu Atomic Kitten, ale to jest w ogóle jakiś, jakiś cover jakiegoś innego zespołu, bardzo starego, to one jeszcze nie wiedzą, że one siebie same robią i one nie wiedzą, że najprawdopodobniej będą wiadra wylanych łez po tej piosence i one tam śpiewają sobie bez trosko, no bo to jest piosenka w sumie taka do tańczenia na domówce, one tam śpiewają, że za każdym razem, mam wrażenie, że on daje im w coś wierzyć. Ja, kochani, wierzyłam i to nie, nie ja jedna wierzyłam, wierzyłam typowi wychowywanemu przez wilki.

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Typ wychowywany przez wilki, 0:00-3:14

Stałym elementem struktury jest komentarz autorki do wyrecytowanej piosenki. Istotną częścią wprowadzenia do odcinka jest precyzyjne wyjaśnienie znaczenie jego tytułu oraz cech sygnalizowanego w nim typu lub rodzaju zachowań. Warto zaznaczyć, że wyjaśnienie tytułu oraz tekst piosenki są elementami ruchomymi, których pozycja jest wymienna w zależności od odcinka. Jak wspomniałam, tytuły zazwyczaj nie zawierają jasnych wskazówek dotyczących tematyki odcinka. W celu lepszego przedstawienia tego elementu strukturalnego przytoczę cytaty z dwóch odcinków podcastu. W pierwszym (odcinek *Typ kret*) autorka krótko charakteryzuje przywołany w tytule określony typ człowieka, natomiast w drugim (odcinek *Odrobaczanie*) opowiada historię swojego przyjaciela, która zainspirowała ją do używania tytułowego określenia, oznaczającego pewien rodzaj zachowania.

I ja, dopóki nie zaczęłam prowadzić tego podcastu, to ja nie wiedziałam, jak popularny jest typ kreta, czyli typa, który podkopuje nam samoocenę i ryje jakieś takie doły, w które my wpadamy.

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Typ kret, 2:22-2:32

W ogóle zacznę od tego, skąd w ogóle się wziął w moim życiu termin odrobaczanie, bo to jest śmieszna historia, a wziął się z tej samej osoby, co termin syndrom ciasteczka, o którym piszę w mojej książce. No i wspominałam tam, że wymyślił ją mój przyjaciel Tomasz [...]. No i wiecie, tam rozmawiamy o nim z Tomaszem, siedząc w McDonalddie przy dworcu w Olsztynie, a on mówi, no po dobroci się nie da, no, czas zacząć odrobaczanie. Ja na to, kurwa, parda? Że co? Bo ja już się pogubiłam, czy my mówimy w ogóle o psie Tomasza, który się nazywał Piesio, czy o jego

⁴³ Jest to tłumaczenie tekstu piosenki Atomic Kitten *The Tide Is High*.

typie. A i Tomasz odpowiedział, że o jego typie i że to odrobaczanie to jest po prostu sprowadzanie typa na ziemię, żeby on zobaczył – halo, ja nie będę wiecznie czekał i jedną z metod odrobaczania było na przykład wzbudzenie zazdrości. Aaa, czujecie już o czym będzie ten odcinek? No właśnie. O tym, jak idiotki damskie i męskie, będąc robione, odbijają piłeczkę i w odpowiedź na to bycie no po prostu narobionymi, zaczynają manipulacje, jakieś takie drobne przekręty, kłamstewka, takie ustawki, o. I to oczywiście jest wszystko w dobrej wierze, no.

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Odrobaczanie, 1:30-4:12

Środkowa część podkastu jest poświęcona różnym historiom autorki, jej przyjaciółek oraz *przyjaciółek idiotek*, które opisują swoje osobiste przeżycia (przesyłają te opisy autorce mailowo, udzielają się w mediach społecznościowych autorki), a Okuniewska podczas trwania odcinków je odczytuje. Nadawca płynnie przechodzi z jednego segmentu do drugiego, używając pewnych sformułowań (np. *Przeczytam w tym momencie fragment mejla od jednej z naszych przyjaciółek idiotek, która postanowiła wyjawić swojemu przyjacielowi prawdę; przeczytam wam po prostu fragmenty tego maila i oto, od czego się zaczęła ta tragiczna historia; Zaraz wam przeczytam różne historie, także zaczynamy ten cyrk; Przeczytam wam kilka wybranych kłamstw, które usłyszały moje przyjaciółki idiotki i też przyjaciele*). Czytanie przez nadawcę przesłanych historii odbiorców jest gatunkowym nawiązaniem do znanych z prasy listów do redakcji⁴⁴. Analogicznie do tradycyjnych listów do redakcji prasowych, tego typu interakcje umożliwiają słuchaczom bezpośredni udział w podkaście, dzielenie się swoimi przemyśleniami lub osobistymi historiami. Odczytywane maile często zawierają nawiązania do wcześniejszych odcinków, refleksje o tematyce poruszanej w podkaście oraz wyrazy wdzięczności wobec autorki. Przykładowo w odcinku *Typ toksyna* autorka zapowiada początek opowiadania historii w następujący sposób:

I historia, którą opowiem, będzie mocno wyjaskrawiona i posklejana z kilku historii. To będzie, to będzie trochę legenda, bo core tej historii jest mój, ale żeby uczynić z niej historię pełną, taką przepiękną, opisującą model toksycznej relacji, to dodałam do niej elementy z różnych nadesłanych historii. No więc, byłam sobie kiedyś w relacji z osobą, przez którą skończyłam w mega głębokim dole i to było tak [...].

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Typ toksyna, 5:58-6:22

I tak, jak zakłamywał chłopak, również mieszkaniec idiotkowa, naszego wspaniałego kraju, który opisał mi w dwóch mailach dwie swoje historie i mi to, słuchajcie, jakoś bardzo, bardzo osobiście podeszłam do tych maili, mi to już w ogóle rozrywa serce, w sensie ten mail, te dwa maile są tak fatalnie tragiczne, że jego autor to jest w ogóle, no to jest chłopak miód na serca. Ja bym naprawdę chciała własną córkę wydać jemu za żonę, no chciałabym mieć takiego syna. Przyśięgam, ale nie mam ani syna, ani córki, więc przeczytam wam po prostu fragmenty tego maila i oto, od czego się zaczęła ta tragiczna historia. Cytuję: [...].

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Typ toksyna, 20:50-21:27

⁴⁴ Zob. M. Worsowicz, *Gatunki w dziennikarstwie poradnikowym (na przykładzie prasy)*. Część I, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Litteraria Polonica” 2018, nr 2, s. 344.

Oto przykładowe cytaty z wiadomości, które dostałam od przyjaciółek idiotek i te maile były pisane z jasną intencją, żeby nikt się nie czuł sam. I to też często czytam na początku tych mejli. Pierwsza przyjaciółka idiotka pisze [...].

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Typ toksyna, 31:58-32:12

Właściwą (środkową) część odcinka podcastu kończy komentarz autorki na temat przedstawionych historii, niekiedy jest to odwołanie do danej historii (np. *I tak to moja przyjaciółka idiotka się dawała robić, i on też dał jej mały palec, ale to jest najpiękniejsze. To, co jest w ogóle najpiękniejsze w tej historii i to, co ja sama też przeżywałam, to teraz wiem, że każda, każda z nas, w którymś momencie relacji z typem od wilków to już miała, to jest uczucie, że już wiesz, że jak się zbliżysz do niego, to on się znowu odsunie, więc ty już podświadomie nie chcesz się zbliżyć albo zaangażować mocniej, bo nie chcesz, żeby się popsulo*) bądź podsumowanie całej zawartości odcinka (np. *Wiecie, ja na przykład jestem takiego zdania, że każda miłość jest warta odkrycia, że jeżeli uczucie nikogo nie rani no to zupełnie nie ma znaczenia do kogo je kierujemy. Ja to nieustannie będę powtarzać. Miłość nie powinna być płomienna, nie powinna być wybuchająca, nie powinna nas od niej boleć głowa ani brzuch. Nie powinna być pasmem niepokoju i napięć i stresów, i ukrywanych przed drugą stroną, ani przed kimkolwiek emocji*).

Na część finalną odcinka składa się kilkudzaniowa wypowiedź mająca na celu poinformowanie odbiorców o jego końcu i pożegnanie się z nimi (np. *to koniec drugiego odcinka Idiotek; do usłyszenia w następnym odcinku Idiotek*). W podobny sposób jak we wstępach, w podkaście *Ja i moje przyjaciółki idiotki* dominujące jest wykorzystanie funkcji emotywniej, ponieważ autorka bardzo szczegółowo uzewnętrznia swoje odczucia (np. *Także bardzo, bardzo wam dziękuję. I ściskam was z całą moją idiotkową siłą i bardzo się cieszę, że ten klub idiotek powstał. Jestem dumna i bardzo mnie to wzrusza*). Warto dodać, że istotna część zakończeń odcinków jest poświęcona na budowanie społeczności *idiotek*, wykorzystywana jest do tego funkcja fatyczna języka. Nadawca podcastu często dziękuje swoim odbiorcom (np. *ściskam was i dziękuję, że czekaliście tak długo na nowy odcinek*), równie często wizualizuje i werbalizuje gesty oznaczające wsparcie i współodczuwanie (np. *zbijam z Wami po prostu idiotkową piątkę; ściskam was mocno*). W części końcowej pojawiają się również zapowiedzi kolejnych odcinków (np. *Dziś był ważny odcinek, no następny może będzie weselszy, a będzie on o typach z krzywym kręgosłupem*). Przedstawiam przykładowe zakończenie odcinka *Festiwal drugich szans*:

Jedynymi szansami, których nie warto dawać, są te, które dajemy z powodu strachu, lęku, bólu i wstydu i z powodu przemocy. No i w takich sytuacjach musimy wiedzieć, gdzie szukać pomocy i dlatego w opisie tego odcinka dodam numery telefonów, pod którymi możecie szukać ratunku, kiedy wam się dzieje krzywda, a tymczasem żegnam się z wami idiotki damskie i męskie i do usłyszenia wkrótce.

Ja i moje przyjaciółki idiotki, Festiwal drugich szans, 22:01-22:24

Podsumowanie

Analizując strukturę tego podcastu, można wyodrębnić jego charakterystyczne cechy kompozycyjne, które w dużym stopniu przypominają schemat audycji radiowych. W kontekście tego schematu trzy główne segmenty podcastu można zidentyfikować jako: początek (część inicjalna), który obejmuje wstęp oraz tekst recytowanej piosenki; rozwinięcie (część środkowa) składające się z następujących po sobie historii autorki i *przyjaciółek*; zakończenie (część finalna), które zazwyczaj zawiera podsumowanie przemyśleń autorki, puentę odcinka oraz pożegnanie ze słuchaczami. Podcast wyróżnia się estetyczną harmonią dzięki homologii modalności. Różne elementy składowe (dźwiękowe, graficzne i tekstowe) współgrają ze sobą, tworząc spójny i atrakcyjny przekaz. Ponadto warto zwrócić uwagę na cechy charakteryzujące jego specyfikę, do których należy zaliczyć wyróżniające się oryginalnością tytuły odcinków, których zadaniem jest zainteresować potencjalnych słuchaczy. Istotnym elementem strukturalnym tego podcastu jest brak podłożonej ścieżki dźwiękowej w częściach inicjalnych i końcowych, co stanowi odróżnienie od standardowych praktyk w branży podcastowej. Autorka wykazuje się dużą swobodą w opowiadaniu, często odwołując się do własnych emocji i doświadczeń, co nadaje odcinkom kontekstowość i autentyczność. Dodatkowo teksty piosenek oraz opowiadane historie stanowią kluczowe elementy strukturalne, które nadają podcastowi specyficzny charakter i decydują o jego tożsamości i rozpoznawalności wśród odbiorców.

Bibliografia

- Bachura-Wojtasik J., *New communication practices on the radio and in the audiosphere*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Litteraria Polonica” 2017, nr 43(5), s. 51-66.
- Balanuta L., *Podcast – Towards an Inclusive Definition*, „Acta Universitatis Danubius. Communicatio” 2021, nr 2, s. 31-41.
- Doliwa U., Chyczewska A., Grobelski F., Łatacz R., *Podcasting w Polsce – próba analizy zjawiska*, „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna” 2020, t. 1, nr 15, s. 37-54.
- Jeziński M., *Autorska audycja radiowa jako forma rytuału*, „Athenaeum Polskie Studia Politologiczne” 2014, nr 53, s. 139-153.
- Kalisz A., Szkudlarek-Śmiechowicz E., Walecka-Rynduch A., *Gatunek medialny*, [w:] *Encyklopedia mediolingwistyki*, red. I. Loewe, Kraków 2023, s. 161-167.
- Kępa-Figura D., Ślawska M., *Koncepcje Marii Wojtak – perspektywa mediolingwistyczna*, „Studia Medioznawcze” 2023, nr 1, t. 23, s. 4-14.
- Levinson P., *Nowe nowe media*, Kraków 2010.
- Lisowska-Magdziarz M., *Badanie wielomodalnych przekazów w mediach masowych*, [w:] *Metody badań medioznawczych i ich zastosowanie*, red. A. Szymańska, M. Lisowska-Magdziarz, A. Hess, Kraków 2018, s. 143-165.
- Loewe I., *Gatunki paratekstowe w komunikacji medialnej*, Katowice 2007.
- Loewe I., *Status, historia, ludzie i organizacje polskiej mediolingwistyki*, „Studia Medioznawcze” 2022, nr 1, s. 1101-1112.

- Olszański L., *Media i dziennikarstwo internetowe*, Warszawa 2012.
- Oziemski S., *Reaktywność jako właściwość temperamentalna a akustyczne cechy fali dźwięku mowy*, „Studia Psychologica” 2002, nr 3, s. 41-51.
- Ptaszek G., *Wkład Profesor Marii Wojtak w rozwój genologii medialnej*, [w:] *Współczesne media. Gatunki w mediach. Prace dedykowane Profesor Marii Wojtak*, t. 1: *Zagadnienia teoretyczne. Gatunki w mediach drukowanych*, red. I. Hoffman, D. Kępa-Figura, Lublin 2017, s. 27-36.
- Sharon T., *Peeling the pod: towards a research agenda for podcast studies*, „Annals of the International Communication Association” 2023, t. 47, nr 3, s. 324-337.
- Ślawska M., *Typologie gatunków medialnych – przegląd stanowisk*, „Forum Lingwistyczne” 2017, nr 4, s. 15-29.
- Ślawska M., *Tytuł, najmniejszy tekst prasowy*, „Rocznik Prasoznawczy” 2008, R. 2, s. 117-126.
- Stachyra G., *Podcasting jako technologia audio. Perspektywy rozwoju*, „Studia Medioznawcze” 2017, nr 1, s. 29-41.
- Stachyra G., *Podcasting w perspektywie specyfiki produkcji radiowej*, „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna” 2016, t. 4, nr 12, s. 71-84.
- Wawer M., *Gatunki, formaty w pejzażu telewizyjnym. Jak badać współczesną telewizję?*, Kraków 2020.
- Wojtak M., *Od tekstu do gatunku. Genologiczna analiza konkretnej wypowiedzi prasowej*, [w:] *Tekst, Dyskurs, Komunikacja. Podejścia teoretyczne, analityczne i kontrastywne*, red. A. Buk, A. Mac, A. Hanus, D. Miller, I. Szwed, M. Smykała, Rzeszów 2020, s. 97-110.
- Wojtak M., *Wprowadzenie do genologii*, Lublin 2019.
- Worsowicz M., *Gatunki w dziennikarstwie poradnikowym (na przykładzie prasy)*. Część I, „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Litteraria Polonica” 2018, nr 2, s. 335-352.

Źródła internetowe

- <https://chartable.com/podcasts/ja-i-moje-przyjaciolki-idiotki/reviews/WyToNrl6> [dostęp 5.04.2024].
- <https://chartable.com/podcasts/ja-i-moje-przyjaciolki-idiotki/reviews/RqTkXQB9> [dostęp 5.04.2024].
- <https://chartable.com/podcasts/ja-i-moje-przyjaciolki-idiotki/reviews/pXTGj2O9> [dostęp 5.04.2024].
- <https://infocraft.pl/najpopularniejsze-podcasty-w-polsce-2023/> [dostęp 5.04.2024].
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Joanna_Okuniewska [dostęp 5.04.2024].
- <https://open.spotify.com/show/3cYod4zhf76UzaA7vKnMGJ> [dostęp 5.04.2024].
- <https://www.youtube.com/watch?v=h4GMMUhcIlk> [dostęp 5.04.2024].
- https://www.youtube.com/watch?v=u_YpHo69js [dostęp 5.04.2024].
- <https://www.youtube.com/watch?v=K8leH8Ymw1M> [dostęp 6.04.2024].
- <https://www.youtube.com/watch?v=uV6REru5cHU> [dostęp 6.04.2024].
- <https://sjp.pwn.pl/sjp/przyjazn;2512094.html> [dostęp 7.04.2024].
- <https://sjp.pwn.pl/slowniki/przyjaciolka.html> [dostęp 7.04.2024].

Strukturalne wyróżniki podcastu Joanny Okuniewskiej *Ja i moje przyjaciółki idiotki*

STRESZCZENIE: Przedmiotem artykułu jest wstępne omówienie podcastu jako formy medialnej oraz analiza strukturalnych wyróżników wybranej serii podcastu *Ja i moje przyjaciółki idiotki* Joanny Okuniewskiej. Przedstawiam aktualny stan badań nad podcastami, na którego podstawie przyjmuję, że podcast może być uznawany za autonomiczny gatunek medialny o multimodalnym charakterze. To ujęcie umożliwia wykorzystanie metod badawczych z obszaru mediolingwistyki, genologii lingwistycznej i genologii medialnej. Cechy strukturalne rozpatrzę w powiązaniu z koncepcją wzorca gatunkowego, zwracając uwagę na ich specyfikę. Analiza prowadzi mnie do wniosku, że podcast *Ja i moje przyjaciółki idiotki* zawiera wyraźnie rozpoznawalne elementy strukturalne, które mają nieszablonowy charakter.

SŁOWA KLUCZOWE: podcast, gatunek medialny, genologia, nowe media

Structural distinctions of Joanna Okuniewska's podcast *Ja i moje przyjaciółki idiotki*

SUMMARY: The subject of this article is an introductory discussion of the podcast as a media form and an analysis of the structural distinctive features of a selected series of Joanna Okuniewska's podcast *Ja i moje przyjaciółki idiotki*. I present the current state of research on podcasts, on the basis of which I assume that the podcast can be considered as an autonomous media genre with a multi-modal character. This approach makes it possible to use research methods from the field of mediolinguistics, linguistic geneology and media geneology. I consider the structural features in connection with the concept of genre pattern, paying attention to their specificity. The analysis leads me to the conclusion that the podcast *Ja i moje przyjaciółki idiotki* has clearly recognizable structural elements that are unconventional in nature.

KEYWORDS: podcast, media genre, geneology, new media